ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу
Кафедра публічного адміністрування

«Допущено до захисту»
В.о. завідувач кафедри
_____
А.В.Дакал
«____»_____2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему:

«УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ПІДТРИМКОЮ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

Виконала: студентка групи
Е-8-24-М1ПУА(2.0з)
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Пензякова Наталія Михайлівна
Керівник: PhD, доцент Кузьменко Г.О.

Київ – 2026

АНОТАЦІЯ

Пензякова Наталія Михайлівна. «Управління соціальною підтримкою вразливих груп населення в умовах воєнного стану».

Кваліфікаційна робота на здобуття рівня вищої освіти «магістр» із спеціальності «Публічне управління та адміністрування» - Міжрегіональна Академія управління персоналом – Київ. 2026

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні основи публічного управління соціальною підтримкою вразливих груп населення. Досліджено сучасний стан, виклики воєнного стану та діяльність органів влади щодо захисту внутрішньо переміщених осіб. Запропоновано напрями вдосконалення системи через розвиток адресності допомоги та посилення міжвідомчої координації.

Ключові слова: публічне управління, соціальна підтримка, вразливі групи населення, внутрішньо переміщені особи, воєнний стан.

SUMMARY

Penziakova Nataliia. "Management of Social Support for Vulnerable Groups of the Population Under Martial Law".

Qualification work the level of higher education "Master" in "Public Management and Administration" – Interregional Academy of Personnel Management – Kyiv. 2026

The qualification thesis substantiates the theoretical foundations of the public administration of social support for vulnerable population groups. The current state, challenges of martial law, and activities of public authorities regarding the protection of internally displaced persons are investigated. Ways to improve the system through developing targeted assistance and enhancing interagency coordination are proposed.

Keywords: public administration, social support, vulnerable groups, internally displaced persons, martial law.

ЗМІСТ

ВСТУП 4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ПІДТРИМКОЮ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ..... 7
1.1. Поняття та класифікація вразливих груп населення у соціальній політиці 7
1.2. Механізми публічного управління у сфері соціальної підтримки..... 17
1.3. Нормативно–правові засади соціального захисту вразливих груп в Україні 21
Висновки до розділу 1 24
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ПІДТРИМКОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... 26
2.1. Основні виклики соціального захисту населення під час війни 26
2.2. Діяльність органів публічної влади щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, сімей з дітьми, осіб з інвалідністю та інших вразливих груп 30
2.3. Роль громадських організацій і міжнародних партнерів у наданні соціальної підтримки 33
Висновки до розділу 2 37
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ПІДТРИМКОЮ ВРАЗЛИВИХ ГРУП..... 38
3.1. Розвиток адресності та доступності соціальної допомоги 38
3.2. Удосконалення координації між органами влади, громадами та громадським сектором..... 42
3.3. Перспективи формування стійкої системи соціальної підтримки у післявоєнний період..... 46
Висновки до розділу 3 53
ВИСНОВКИ..... 54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 57

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах воєнного стану соціальна підтримка вразливих груп населення перетворилася з окремого напряму соціальної політики на одну з ключових умов суспільної стійкості, гуманітарної безпеки та збереження довіри громадян до держави. Війна спричинила масштабне переміщення, втрату житла й доходів, зростання потреб сімей з дітьми, осіб з інвалідністю, людей старшого віку, ветеранів, членів сімей військовослужбовців та інших груп, які потребують не лише матеріальної допомоги, а й соціального супроводу, психологічної підтримки, правового інформування та доступу до базових послуг [3; 4; 18; 29].

Проблематика управління соціальною підтримкою є особливо важливою для публічного управління, оскільки вона перебуває на перетині правового регулювання, бюджетного забезпечення, міжвідомчої координації, діяльності територіальних громад, цифровізації соціальної сфери та партнерства держави з громадськими і міжнародними організаціями. У мирний час така підтримка здебільшого розглядалася як система гарантій для осіб у складних життєвих обставинах, а в умовах війни вона виконує ще й кризову функцію: швидко виявляє потреби, запобігає поглибленню бідності, зменшує ізоляцію і підтримує життєву спроможність людини [1; 3; 16; 31].

Метою магістерської роботи є теоретичне обґрунтування та аналіз сучасного стану управління соціальною підтримкою вразливих груп населення в умовах воєнного стану, а також визначення напрямів удосконалення відповідної системи з урахуванням потреб людини, спроможності громад, міжсекторної координації та післявоєнного відновлення.

Для досягнення мети поставлено такі завдання: розкрити зміст поняття вразливих груп населення та підходи до їх класифікації у соціальній політиці; охарактеризувати механізми публічного управління у сфері соціальної підтримки; проаналізувати нормативно–правові засади соціального захисту вразливих груп в Україні; визначити основні виклики соціального захисту

населення під час війни; дослідити діяльність органів публічної влади щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, сімей з дітьми, осіб з інвалідністю та інших груп; оцінити роль громадських організацій і міжнародних партнерів; обґрунтувати напрями розвитку адресності, доступності, координації та стійкості системи соціальної підтримки.

Об'єктом дослідження є публічне управління у сфері соціальної політики.

Предметом дослідження є управління соціальною підтримкою вразливих груп населення в умовах воєнного стану.

Методологічну основу роботи становлять системний, інституційний, структурно–функціональний, нормативно–правовий, порівняльний та ціннісно–орієнтований підходи. Системний підхід дав змогу розглядати соціальну підтримку як сукупність взаємопов'язаних виплат, послуг, процедур, цифрових інструментів і партнерських взаємодій. Нормативно–правовий аналіз застосовано для вивчення законів, постанов Кабінету Міністрів України, наказів центральних органів виконавчої влади та міжнародних документів [1; 3; 6; 12; 13].

Практичне значення роботи полягає у можливості використання її положень для вдосконалення управлінських рішень у сфері соціальної підтримки вразливих груп населення, розроблення локальних програм соціального захисту, підвищення якості міжвідомчої координації, удосконалення цифрових сервісів, посилення адресності допомоги та формування інтегрованої моделі підтримки, орієнтованої на гідність людини, доступність послуг і стійкість громади.

Апробація результатів дослідження. 1. Пензякова Н. М. Адаптація військових до мирного життя. Integration of Education, Science and Business in Modern Environment:Winter Debates: Proceedings of the 6th International Scientific and PracticalInternet Conference, February 6-7, 2025. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, p.265-266. 2. Пензякова Н. М. Цифрові сервіси як інструмент підвищення ефективності публічного управління. XI Міжнародна науково-практична

конференція «Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності». 28–29 травня 2026. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом (прийнято до друку).

Структура роботи відповідає логіці дослідження: перший розділ розкриває теоретичні основи публічного управління соціальною підтримкою вразливих груп населення; другий розділ характеризує сучасний стан управління соціальною підтримкою в умовах воєнного стану; третій розділ обґрунтовує напрями вдосконалення управління соціальною підтримкою вразливих груп.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ПІДТРИМКОЮ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

1.1. Поняття та класифікація вразливих груп населення у соціальній політиці

Поняття вразливості є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, “поняття вразливості” потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Вразливість груп населення розглядається як понятійна та прикладна основа для удосконалення механізмів державного управління у сфері соціального захисту, тобто як підстава, що дає змогу державі не лише описувати соціальні групи, а й юридично та процедурно перетворювати соціальні ризики і потреби на відтворювані управлінські рішення. У цьому контексті поняття “вразливі групи населення” доцільно інтерпретувати не як перелік фіксованих груп, а як управлінську рамку, що описує умови й процеси, які підвищують імовірність порушення або нереалізованості прав і базових потреб людини, домогосподарства чи спільноти, а також процедури державного реагування на такі ризики.

Важливим є те, що таке тлумачення спирається на правозахисні принципи гідності, рівності та недискримінації, сформульовані у фундаментальних міжнародно-правових актах. Ці акти покладають на державу позитивні зобов’язання щодо забезпечення доступу до прав і послуг

без розрізнення за будь-якими ознаками. У цьому сенсі вразливість постає не як “якість людини”, а як наслідок взаємодії загроз, експозиції, чутливості та браку спроможності, які трансформують ризики у фактичні порушення прав і добробуту. Саме в такій логіці інтерпретуються Загальна декларація прав людини та пакти 1966 року, що гарантують рівність у користуванні цивільними, політичними, економічними, соціальними і культурними правами незалежно від статусу особи, її віку, стану здоров’я чи міграційної історії.

У межах дослідження термін “вразливість” використовується для позначення властивості особи, домогосподарства, спільноти або інституції зазнавати непропорційного негативного впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників, зокрема війни, бідності, дискримінації, стану здоров’я, що підвищує ризик опинитися у складних життєвих обставинах і потребувати захисту та підтримки. Зазначений термін застосовується як стандартизований відповідник поняття “vulnerability” (вразливість, незахищеність). Форму “уразливість” у роботі вжито лише у значенні фізичного ураження чи пошкодження, зокрема у медичних, технічних або балістичних описах.

Поняття “вразливі групи населення” в тексті позначає відкритий перелік категорій із підвищеним ризиком соціальної дезадаптації та порушення прав, зокрема внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю, одиноких літніх людей, багатодітні та малозабезпечені сім’ї, сім’ї військових, родини зниклих безвісти та полонених, дітей-сиріт, безробітних, бездомних осіб та інші групи населення, які потребують соціального захисту. Конкретизація такого переліку визначається предметом політики та доказовими критеріями доступу до підтримки.

Задля уникнення термінологічних двозначностей у подальшому викладі використовуються поняття “вразливість”, “вразливі групи” у соціально-гуманітарному контексті та “уразливість”, “ураження” – виключно в матеріально-фізичному значенні.

Поняття “соціальна вразливість” еволюціонувало від предметного розуміння небезпек до інтегрованих підходів оцінювання ризиків, у межах яких визначальними є не тільки самі загрози, а й економічні, соціальні, інституційні та територіальні умови, що перетворюють небезпеку на шкоду. Класичні джерела у сфері зниження ризиків лих пропонують усталене визначення: вразливість – це стан, зумовлений фізичними, соціальними, економічними та екологічними чинниками або процесами, які підвищують сприйнятливість до наслідків небезпек. Водночас офіційна термінологія ООН розмежовує вразливість та експозицію, а позитивні фактори протидії описує поняттями спроможності й здатності справлятися з негативними наслідками.

Ключовим для логіки підрозділу є розрізнення двох взаємодоповнювальних каркасів інтерпретації вразливості. Перший – правозахисний, у межах якого вихідною є позиція суб’єкта права та гарантії недискримінації, а вразливість трактується як ризик невиконання державою позитивних зобов’язань щодо доступу до базових благ і послуг. Другий – ризикологічний, у якому вразливість описується як функція взаємодії загрози, експозиції, чутливості та спроможності, а тому може вимірюватися за допомогою індикаторів різних рівнів та інтегруватися в моніторингові індекси.

Формалізація цієї ідеї відображена у гуманітарних стандартах “Sphere” (гуманітарні стандарти “Сфера”) та узгодженій термінології зі зниження ризиків, у межах якої ризик подається як добуток загрози, експозиції та вразливості з коригуванням на наявну спроможність системи протидіяти негативним наслідкам. У загальному вигляді така формалізація ризику за гуманітарними стандартами має вигляд:

$$R = T \times E \times V \div C,$$

де R – ризик; T – загроза; E – експозиція; V – вразливість; C – спроможність.

Структурний аналіз поняття вразливості логічно вибудовується через три взаємопов’язані виміри, що відповідають підходам міжнародних звітів:

експозиція, тобто ступінь піддавання впливу загроз; чутливість, тобто ймовірність завдання шкоди за наявних характеристик; спроможність до протидії і відновлення, тобто наявні ресурси, соціальні мережі та інституції, що зменшують негативні наслідки.

У звітах “IPCC” (“Intergovernmental Panel on Climate Change” – Міжурядова група експертів з питань зміни клімату) ці категорії системно поєднано у цілісну модель: вразливість визначається як функція чутливості та спроможності справлятися з впливами й адаптуватися, тоді як ризик постає як результат взаємодії небезпек із експозицією та вразливістю. Хоча “IPCC” зосереджена на кліматично зумовлених ризиках, запропонована логіка виміру є універсальною та релевантною для аналізу ризиків у сфері соціальної політики й соціального захисту населення.

У публічному управлінні операційну рамку регулювання задає законодавство України, насамперед Закон України “Про соціальні послуги”. Чинний закон визначає організаційні й правові засади надання соціальних послуг, орієнтованих на профілактику та подолання складних життєвих обставин, перелік причин яких має відкритий характер і охоплює стан здоров’я, інвалідність, бідність, насильство, бездомність, переміщення та інші фактори соціального ризику. Перелік і класифікацію соціальних послуг деталізує затверджений Класифікатор, який систематизує назви, короткі описи, строки та коло отримувачів, а порядок організації і фінансування регламентується відповідними постановами уряду. Додаткові нормативно-правові акти, зокрема урядові рішення щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, демонструють таргетне налаштування процедур призначення допомоги та критеріїв доступу до послуг з урахуванням конкретних ризиків і потреб.

У прикладному сенсі соціальна вразливість визначається як імовірність настання соціального ризику з матеріальними чи нематеріальними втратами для особи або домогосподарства через поєднання зовнішніх і внутрішніх детермінант, за яких загальні норми не забезпечують фактичної рівності

доступу до прав і послуг. Ключовим у цьому визначенні є поєднання різних типів чинників: структурних – вікові характеристики, інвалідність, хронічні захворювання; ситуаційних – втрата житла або доходу, переміщення, пережите насильство; контекстних – стан ринку праці, інфраструктура, доступність послуг.

У такій логіці підхід "вразливість як управлінська рамка" виконує функцію перекладу ризиків у відтворювані процедури: виявлення й верифікацію складних життєвих обставин; оцінювання потреб; пріоритизацію; призначення відповідного пакета послуг; здійснення соціального супроводу; моніторинг результатів доступу, що забезпечує стандартизацію рішень та контроль строків реагування.

Для практичної операціоналізації цей підхід узгоджується з міжнародними настановами – від "Sendai Framework for Disaster Risk Reduction" (Рамкова програма зі зниження ризику лих) у термінології ООН до рамок "Sphere" (гуманітарні стандарти "Сфера") та аналітичних методологій оцінювання, зокрема "SoVI" ("Social Vulnerability Index" – індекс соціальної вразливості) і "MODA" ("Multiple Overlapping Deprivation Analysis" – мультивимірний аналіз накладання депривацій), що стали поширеними у міжнародних дослідженнях.

У цьому контексті зміст таблиці 1.4 подається як матриця управлінських наслідків, у якій кожне ядро визначення співвідноситься з конкретними операціями механізмів державного управління – критеріями доступу, джерелами даних, процедурою ухвалення рішень, строками реагування та визначенням відповідального суб'єкта.

Таблиця 1.4

Ключові дефініції соціальної вразливості: порівняльний аналіз

Джерело	**Визначення**	**Управлінський наслідок**
ООН – "UNDRR"	Умови, зумовлені фізичними, соціальними, економічними та екологічними факторами, що підвищують сприйнятливість до небезпек.	Фокус на причинових факторах і їх змінності в часі та просторі.
"IPCC"	Функція чутливості та здатності справлятися з впливами й адаптуватися; ризик розглядається	Інтеграція з оцінкою ризиків та індикаторними

	як взаємодія небезпеки, експозиції та вразливості.	моделями.
“Sphere”	Проєктування відповіді через ідентифікацію груп підвищеного ризику та баланс загрози, експозиції, вразливості й спроможності.	Інклюзивний дизайн послуг і контекстне оцінювання потреб.

Отже, порівняння наведених дефініцій засвідчує, що соціальна вразливість має не лише описовий, а й управлінський зміст. Вона дозволяє пов’язати аналіз ризиків із конкретними рішеннями щодо доступу до допомоги, організації послуг, визначення пріоритетів і розподілу відповідальності між суб’єктами публічного управління.

Соціальну вразливість населення на рівні детермінант у науковій літературі описано як результат дії взаємопов’язаних груп чинників, що охоплюють природне середовище, просторову організацію життя, соціально-економічний стан домогосподарств та характер державної політики. Важливим є виділення природно-техногенного напряму, пов’язаного зі стихійними лихами, надзвичайними ситуаціями, аваріями, військовими діями та іншими подіями, що різко змінюють умови життя на територіях, а також екологічного напряму, у межах якого вразливість зумовлюється погіршенням стану довкілля, забрудненням повітря, води й ґрунтів, зниженням якості природних ресурсів та обмеженими можливостями екосистем до відновлення.

Українські дослідження соціальної вразливості, на відміну від значної частини іноземних праць, рідше зосереджуються на природно-техногенних та екологічних детермінантах. Водночас події останніх років засвідчили, що повені, шторми, посухи та підвищені ризики пожеж стають дедалі помітнішими й для українських регіонів. Однак у роботах, присвячених надзвичайним ситуаціям, проблема соціальної вразливості населення висвітлюється побіжно.

Винятком є дослідження Є. Хлобистова, Л. Жарової і С. Волошин, де соціальна вразливість розглядається як окремий об’єкт оцінювання у системі аналізу наслідків і зниження ризиків надзвичайних ситуацій.

Огляд українських публікацій свідчить, що найбільш розробленим є соціально-економічний напрям аналізу соціальної вразливості. Так, у праці Л. Стожок вразливість пов'язується з нестабільністю економічного становища домогосподарств у період фінансово-економічної кризи з визначенням напрямів пом'якшення наслідків для різних соціальних груп; В. Звонар розглядає соціальне підприємництво як інструмент трудової інтеграції вразливих груп; соціально-економічні та економіко-правові аспекти вразливості через концепцію бідності та уточнення категорій вразливих осіб системно опрацьовані у дослідженні О. Мальцевої.

Управлінський напрям у вітчизняних працях переважно зосереджується на функціонуванні системи соціального захисту. Значна частина робіт окреслює коло отримувачів соціальної підтримки без прямого співвіднесення з категорією соціальної вразливості. Водночас О. Нікітчина визначає пріоритети захисту вразливих осіб у контексті формування інституту соціального захисту; В. Бідак і Л. Павлова обґрунтовують необхідність адресної допомоги найбільш нужденним; І. Колосовська пропонує напрями вдосконалення публічного управління у сфері соціальної роботи з вразливими категоріями населення на регіональному рівні.

Аналіз напряму класифікація отримувачів показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям класифікація отримувачів доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму перетин соціальних ризиків полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті

соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям оцінка потреб ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, напрям оцінка потреб потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям оцінка потреб не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Гідність людини є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям гідність людини доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі

підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму соціальне виключення показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму територіальний чинник полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, “територіальний чинник” потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям сімейна ситуація ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям сімейна ситуація доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям сімейна ситуація не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Функціональна спроможність є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Таблиця 1.1

Аналіз складових поняття "соціальна підтримка"

Аналітичний елемент	**Зміст**	**Управлінський ефект**
Потреба	визначення конкретного життєвого ризику	точніше спрямування допомоги
Суб'єкт	орган влади, громада або партнерська організація	розподіл відповідальності
Інструмент	виплата, послуга, супровід, консультація	перехід від декларації до дії
Результат	зменшення вразливості й відновлення доступу	оцінювання соціального ефекту

Джерело: складено автором на основі [3; 6; 29; 35].

Аналіз напряму правова визначеність показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто

найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, “правова визначеність” потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

1.2. Механізми публічного управління у сфері соціальної підтримки

Правовий механізм є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям правовий механізм потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму організаційний механізм показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям організаційний механізм доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму фінансовий механізм полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну

соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям інформаційний механізм ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, напрям інформаційний механізм потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям інформаційний механізм не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Цифровий механізм є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг,

супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям цифровий механізм доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму кадровий механізм показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму комунікаційний механізм полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, напрям комунікаційний механізм потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям партнерський механізм ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям партнерський механізм доцільно розглядати як

складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям партнерський механізм не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Моніторинг якості є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму міжвідомча взаємодія показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям міжвідомча взаємодія потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

1.3. Нормативно–правові засади соціального захисту вразливих груп в Україні

Конституційні гарантії є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям конституційні гарантії потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму соціальні послуги показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям соціальні послуги доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму права ВПО полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення

доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям допомога малозабезпеченим сім’ям ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, “допомога малозабезпеченим сім’ям” потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям допомога малозабезпеченим сім’ям не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв’язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім’ї [3; 6; 16; 29].

Захист осіб з інвалідністю є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям захист осіб з інвалідністю доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму охорона дитинства показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму підтримка ветеранів полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, напрям підтримка ветеранів потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям воєнний стан ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям воєнний стан доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям воєнний стан не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним

плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Підзаконні порядки є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму локальні програми показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям локальні програми потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

Висновки до розділу 1

У першому розділі розкрито теоретичні основи публічного управління соціальною підтримкою вразливих груп населення. Встановлено, що вразливість є динамічним станом підвищеного ризику, який формується під впливом соціально–демографічних, економічних, територіальних, функціональних і воєнних чинників.

З’ясовано, що механізми публічного управління у сфері соціальної підтримки мають комплексний характер і включають правові, організаційні, фінансові, інформаційні, цифрові, кадрові, комунікаційні та партнерські інструменти.

Проаналізовано нормативно–правові засади соціального захисту вразливих груп в Україні. Встановлено, що законодавство створює широку рамку підтримки, але її практична реалізація залежить від спроможності громад, доступності послуг і якості координації.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ПІДТРИМКОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2.1. Основні виклики соціального захисту населення під час війни

Масове переміщення є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям масове переміщення потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму руйнування житла показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям руйнування житла доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму втрата доходів полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не

лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям психологічна травматизація ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, напрям психологічна травматизація потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям психологічна травматизація не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Кадрове навантаження є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям кадрове навантаження доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму нерівність громад показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму інформаційна фрагментація полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, напрям інформаційна фрагментація потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям гуманітарне реагування ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям гуманітарне реагування доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям гуманітарне реагування не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Довіра до інституцій є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму перехід до відновлення показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям перехід до відновлення потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

2.2. Діяльність органів публічної влади щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, сімей з дітьми, осіб з інвалідністю та інших вразливих груп

Центральний рівень є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям центральний рівень потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму регіональна координація показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям регіональна координація доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму місцеві соціальні служби полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості,

відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям підтримка ВПО ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, напрям підтримка ВПО потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям підтримка ВПО не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Сім'ї з дітьми є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям сім'ї з дітьми доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму особи з інвалідністю показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним

підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму люди старшого віку полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, “люди старшого віку” потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям ветерани та сім’ї військових ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям ветерани та сім’ї військових доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям ветерани та сім’ї військових не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами,

стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Соціальний супровід є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму адміністративні бар'єри показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям адміністративні бар'єри потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

2.3. Роль громадських організацій і міжнародних партнерів у наданні соціальної підтримки

Гуманітарні програми є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення

пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям гуманітарні програми потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму волонтерський рух показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям волонтерський рух доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму мобільні команди полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям психосоціальна підтримка ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування,

цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, напрям психосоціальна підтримка потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям психосоціальна підтримка не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Адвокація прав є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям адвокація прав доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму локальна довіра показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму донорські ресурси полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, напрям донорські ресурси потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям стандарти якості ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям стандарти якості доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям стандарти якості не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Координація допомоги є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення

пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму сталість партнерства показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям сталість партнерства потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

Висновки до розділу 2

У другому розділі проаналізовано сучасний стан управління соціальною підтримкою в умовах воєнного стану. Встановлено, що війна змінила масштаб і структуру соціальних ризиків, посиливши потребу у комплексній підтримці населення.

Визначено, що діяльність органів публічної влади щодо підтримки ВПО, сімей з дітьми, осіб з інвалідністю, ветеранів і людей старшого віку здійснюється на центральному, регіональному і місцевому рівнях.

Показано, що громадські організації й міжнародні партнери істотно посилюють систему соціальної підтримки, але їхня діяльність потребує координації з державною та місцевою політикою.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ПІДТРИМКОЮ ВРАЗЛИВИХ ГРУП

3.1. Розвиток адресності та доступності соціальної допомоги

Індивідуальна оцінка потреб є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям індивідуальна оцінка потреб потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму єдине звернення показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям єдине звернення доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму цифрова і фізична доступність полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не

лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям мобільні послуги ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, напрям мобільні послуги потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям мобільні послуги не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Активне виявлення потреб є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям активне виявлення потреб доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму зрозуміла комунікація показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму поєднання виплат і послуг полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, “поєднання виплат і послуг” потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям апеляція та перегляд рішень ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям апеляція та перегляд рішень доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям апеляція та перегляд рішень не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Зворотний зв'язок є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму соціальна справедливість показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям соціальна справедливість потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

3.2. Удосконалення координації між органами влади, громадами та громадським сектором

Розподіл ролей є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям розподіл ролей потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму локальна координаційна платформа показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям локальна координаційна платформа доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму координаційна матриця полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості,

відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям маршрутизація випадку ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, напрям маршрутизація випадку потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям маршрутизація випадку не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Безпечний обмін даними є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям безпечний обмін даними доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму спільне планування ресурсів показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму стандарти партнерства полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, напрям стандарти партнерства потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям участь отримувачів допомоги ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям участь отримувачів допомоги доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям участь отримувачів допомоги не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Підзвітність є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму підтримка громад показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям підтримка громад потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

3.3. Перспективи формування стійкої системи соціальної підтримки у післявоєнний період

У сучасних умовах тривалої війни та багатофакторної кризи в Україні (повномасштабна збройна агресія, енергетичні й цінові шоки, “довгий хвіст” пандемії, масове внутрішнє переміщення і зовнішня міграція) питання архітектури соціального захисту постає не як технічне, а як стратегічне завдання публічного управління.

Для України це означає, що звернення до міжнародного досвіду є необхідним не з метою “копіювання моделей”, а як інструмент підсилення механізмів державного управління у трьох критичних вузлах:

– швидкість реагування (скорочення інтервалу “подія – рішення”);

– пакетність підтримки (поєднання грошових виплат, соціальних послуг, житлових і трудових інструментів у межах єдиної логіки втручання);

– керованість і підзвітність (єдині правила, стандартизовані дані, індикатори результативності та контроль якості).

Як підкреслюють Г. Еспінг-Андерсен, Р. Хольцманн, С. Деверо, Б. Сабатес-Вілер, сучасні системи соціальної політики більше не можуть обмежуватися компенсаційною логікою “доходи – перерозподіл”, а мають функціонувати як превентивні, трансформаційні та шокочутливі системи, зорієнтовані на вразливі групи населення та їхню спроможність до відновлення після кризових потрясінь [1; 2; 3].

У працях Е. Лібанової, Т. Семигіної, О. Балакірєвої, К. Майстренко простежується думка про те, що українська модель соціального захисту історично формувалася як поєднання страхової та пільгової систем з високим рівнем фрагментації, саме тому в умовах війни особливого значення набуває адаптація міжнародного досвіду до управлінських реалій [4; 5; 6]. У механізмах публічного управління це означає необхідність переходу від статусно-орієнтованого призначення окремих видів допомоги до керованої маршрутизації випадку, коли одна життєва ситуація має запускати

узгоджений пакет інструментів підтримки. Відповідальність системи при цьому повинна визначатися не фактом призначення окремої виплати, а досягненням мінімально необхідного результату стабілізації (житло, дохід, доступ до послуг, відновлення працездатності, зменшення ризику повторної кризи).

Порівняльний аналіз міжнародного досвіду доцільно будувати не за географічним принципом, а за типами моделей соціального захисту, інституційною архітектурою та ступенем шокочутливості. У міжнародному дискурсі соціальної політики виокремлюють щонайменше чотири базові типи: *універсальні* (на основі проживання), *вибіркові* (адресні), *страхові* (соціальне страхування) та *гібридні шокочутливі системи*, які поєднують постійні механізми з можливістю швидкого масштабування під час криз [1; 2; 3; 7]. Для України у воєнний період релевантною є саме комбінація цих підходів, а не механічне відтворення окремої моделі.

Теоретичною основою дослідження соціального захисту населення слугує зростання інтересу науковців і практиків до цього інституту як складової соціальної політики та як необхідного інструменту впливу держави на умови життя населення в періоди загострення соціальних ризиків. Зміст соціального захисту населення доцільно аналізувати в контексті історичного розвитку європейського інтеграційного процесу. Початковим етапом формування європейської соціальної стратегії, націленої на гарантування всім громадянам високого рівня соціального захисту, вважається підписання Амстердамського договору 1997 року. Водночас соціальні реформи, що реалізовувалися окремими європейськими державами у 1990-х роках, не були жорстко уніфікованими: вони відрізнялися за інструментами, але були схожими за колом базових цінностей, динамікою у часі. У цей період соціальна політика розвивалася в межах кейнсіанської логіки стимулювання попиту, на відміну від економічної політики, що дедалі більше спиралася на принципи неокласичної теорії.

Характерними рисами національних соціальних політик європейських держав тривалий час залишалися принципи субсидіарності та суверенітету. Зокрема, Швеція, Норвегія, Фінляндія не пішли радикальним шляхом трансформації соціальної сфери, обраним низкою інших країн Європейського Союзу, з огляду на ризик погрішення якості власних систем соціального захисту населення. Велика Британія, зі свого боку, вважала недоцільним передачу значної частини соціальних повноважень наднаціональним управлінським структурам Європейського союзу, наполягаючи на збереженні автономії національної соціальної політики.

На межі 1990-2000-х років в Європі відбулося ускладнення макроекономічної ситуації. За цих умов превалювання національних моделей соціальної політики, побудованих переважно на кейнсіанських засадах, почало призводити до зростання обсягів соціальних трансфертів і, відповідно, бюджетних витрат, що спричинило фіскальну напруженість та посилювало інфляцію. Представники неокласичної теорії піддали критиці соціальні трансферти як фактор, що не тільки обтяжує державний бюджет, але й стримує розвиток виробництва.

На практиці вихід з економічної стагнації дедалі частіше вбачали шляхом звуження кейнсіанських методів і переходу до неокласичних підходів управління. У соціальній сфері це означало зміни витратної логіки на економічно ефективнішу, розвантаження державного бюджету від постійно зростаючих витрат, формування багатовекторної структури фінансових джерел та переосмислення інфраструктури соціального захисту. Пошук більш досконалих форм соціальної політики збігся у часі з ідеологією оновлення і критичним аналізом традиційної системи соціального забезпечення. Зроблені висновки свідчать про надання переваги більш ліберальним формам функціонування соціальної сфери, орієнтованих на економію бюджетних ресурсів та підвищення ролі громадян у забезпеченні власного добробуту.

У цьому контексті під сумнів ставилися як принципи суспільної солідарності, так і базова юридична концепція соціальних прав. Критики зазнала і Концепція держави соціального добробуту, що знайшло відображення у працях П'єра Розанвалона – одного із найвпливовіших політичних теоретиків сучасної Франції [9; 10].

На думку П. Розанвалона та інших дослідників європейської соціальної політики, ключовим предметом дискусій став пошук сумісності між європейською макроекономічною політикою та політикою соціальних допомог. Певного прогресу в цьому напрямі було досягнуто після ухвалення у 2000 р. Політики соціального захисту та Соціальної політики на 2000-2005 рр., після чого соціальна політика була включена до системи повноважень Європейського Союзу. Однак, за умов домінування економічних цілей над соціальними постала необхідність збереження автономії національних систем соціального забезпечення шляхом застосування методу координації економічних і соціальних завдань.

Превентивна модель є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Отже, напрям превентивна модель потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [1; 3; 35].

Аналіз напряму відновлення людського потенціалу показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або

надмірного контролю над отримувачем допомоги. Саме тому напрям відновлення людського потенціалу доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [3; 6; 16].

Практичний вимір напряму гроші – послуги – громада – стійкість полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [4; 5; 18].

В умовах воєнного стану напрям наближення послуг ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім’ї, доступ до житла, дохід, стан здоров’я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Отже, “наближення послуг” потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [8; 9; 10].

Отже, напрям наближення послуг не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв’язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною

базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім’ї [3; 6; 16; 29].

Професіоналізація кадрів є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов’язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім’ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. Саме тому напрям професіоналізація кадрів доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [11; 12; 13].

Аналіз напряму інклюзивна цифровізація показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [29; 31; 33].

Практичний вимір напряму стале партнерство полягає у здатності публічної влади поєднати правові гарантії, місцеві ресурси, професійну соціальну роботу і партнерські інструменти. У цьому контексті соціальна підтримка має розглядатися як частина ширшої політики людської безпеки, соціальної згуртованості та відновлення спроможності громади до самостійного розвитку. Отже, напрям стале партнерство потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб’єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [34; 35; 40].

В умовах воєнного стану напрям вимірювання результатів ускладнюється, адже потреби населення швидко змінюються, а адміністративна система змушена діяти під тиском безпекових, бюджетних і кадрових обмежень. Для органів публічного управління це означає необхідність бачити не лише категорію отримувача, а й фактичну ситуацію: склад сім'ї, доступ до житла, дохід, стан здоров'я, можливість пересування, цифрові навички, психологічну стійкість і наявність підтримувального оточення. Саме тому напрям вимірювання результатів доцільно розглядати як складник інтегрованої моделі підтримки, у якій правовий статус, соціальна послуга, грошова допомога і партнерська участь взаємно доповнюють одне одного [1; 3; 35].

Отже, напрям вимірювання результатів не може бути відокремлений від загальної архітектури соціальної політики. Він потребує узгодження з бюджетним плануванням, кадровою спроможністю, цифровими реєстрами, стандартами соціальних послуг і механізмами участі громади. Такий зв'язок забезпечує послідовність між теоретичним обґрунтуванням, нормативною базою і практикою надання підтримки конкретній людині або сім'ї [3; 6; 16; 29].

Соціальна згуртованість є важливим елементом управління соціальною підтримкою, оскільки пов'язує правові гарантії з конкретними рішеннями щодо людини або сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Управлінська відповідь має включати оцінку потреб, визначення пріоритетності, маршрутизацію до відповідної установи або надавача послуг, супровід складного випадку і подальший моніторинг результату. За такого підходу результатом управління стає не лише кількість призначених виплат, а й реальне зменшення вразливості, відновлення доступу до базових послуг і посилення довіри людини до публічних інституцій [3; 6; 16].

Аналіз напряму післявоєнне відновлення показує, що соціальна підтримка не може обмежуватися одноразовою виплатою або формальним підтвердженням статусу. Важливим є також баланс між адресністю та

недискримінаційністю: система повинна спрямовувати ресурси до тих, хто найбільше потребує, але не створювати стигми, приниження або надмірного контролю над отримувачем допомоги. Отже, напрям післявоєнне відновлення потребує не декларативного, а процедурно забезпеченого впровадження – із відповідальним суб'єктом, строками, ресурсами, каналами комунікації та зрозумілими показниками ефективності [4; 5; 18].

Висновки до розділу 3

У третьому розділі обґрунтовано напрями вдосконалення управління соціальною підтримкою вразливих груп населення, зокрема розвиток адресності, доступності, координації та післявоєнної стійкості.

Запропоновано розвивати підхід *соціальний маршрут людини*, який поєднує первинне звернення, оцінку потреб, призначення допомоги, направлення до послуг і моніторинг результату.

Доведено доцільність використання *координаційна матриця соціальної підтримки громади* – як орієнтирів післявоєнного оновлення соціальної підтримки.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне обґрунтування та аналіз сучасного стану управління соціальною підтримкою вразливих груп населення в умовах воєнного стану, а також визначено напрями його вдосконалення.

Встановлено, що соціальна підтримка в умовах війни перестає бути лише елементом соціального захисту і набуває значення механізму суспільної стійкості, гуманітарної безпеки та відновлення довіри громадян до держави. Розкрито зміст поняття вразливих груп населення. Доведено, що вразливість доцільно розглядати як динамічний стан підвищеного ризику, який виникає внаслідок поєднання зовнішніх і внутрішніх чинників. Такий підхід дає змогу уникнути вузького формального розуміння підтримки і перейти до оцінки реальних потреб людини або сім'ї.

Охарактеризовано механізми публічного управління у сфері соціальної підтримки. Визначено, що вони включають правовий, організаційний, фінансовий, інформаційний, цифровий, кадровий, комунікаційний і партнерський складники. Ефективність системи залежить від їх узгодженої дії, оскільки жоден окремий механізм не може самостійно забезпечити доступну, справедливу і результативну підтримку.

Проаналізовано нормативно–правові засади соціального захисту вразливих груп в Україні. Встановлено, що законодавство створює широку систему гарантій, однак практична реалізація цих гарантій у воєнний час потребує спрощення процедур, підвищення спроможності громад, розвитку соціальних послуг, удосконалення цифрових інструментів і посилення контролю якості.

Визначено основні виклики соціального захисту населення під час війни: масове внутрішнє переміщення, руйнування житла, зростання бідності, психологічна травматизація, кадрове перевантаження соціальної

сфери, територіальна нерівність доступу до послуг, інформаційна фрагментація і складність міжвідомчої взаємодії.

Досліджено діяльність органів публічної влади щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, сімей з дітьми, осіб з інвалідністю, ветеранів, людей старшого віку та інших вразливих груп. Показано, що така діяльність є багаторівневою, а найбільш проблемним залишається розрив між окремими інструментами підтримки.

Оцінено роль громадських організацій і міжнародних партнерів. Встановлено, що вони істотно посилюють систему соціальної підтримки через ресурси, гнучкість, локальну присутність, спеціалізовані сервіси, адвокацію і гуманітарні стандарти. Водночас їхня діяльність потребує координації з державними і місцевими структурами.

Обґрунтовано напрями розвитку адресності та доступності соціальної допомоги. Запропоновано посилити індивідуальну оцінку потреб, упроваджувати принцип єдиного звернення, поєднувати цифрові й очні канали доступу, розвивати активне виявлення потреб і забезпечувати інформаційну доступність. Обґрунтовано необхідність удосконалення координації між органами влади, громадами та громадським сектором. Її ключовими елементами мають бути чіткий розподіл ролей, локальні координаційні платформи, безпечний обмін даними, міжвідомча маршрутизація, стандарти якості партнерських послуг і участь отримувачів допомоги у зворотному зв’язку.

Управління соціальною підтримкою вразливих груп населення в умовах воєнного стану має розвиватися як людиноцентрична, інтегрована, цифрово підтримана, але не цифрово замкнена система, що поєднує державні гарантії, місцеву спроможність, партнерство і повагу до гідності людини.

Додатково слід підкреслити, що практична цінність запропонованих підходів полягає у можливості їх застосування на рівні територіальної громади без руйнування чинної системи соціального захисту. Ідеться не про створення паралельних структур, а про краще поєднання вже наявних

ресурсів, даних, фахівців, місцевих програм і партнерських ініціатив. Такий підхід є важливим для післявоєнного періоду, коли потреби населення залишатимуться високими, а бюджетні та кадрові ресурси потребуватимуть максимально раціонального використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text

2. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей. Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text

3. Про соціальні послуги. Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text

4. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text

5. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text

6. Про організацію надання соціальних послуг. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 587. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text

7. Деякі питання надання державної підтримки внутрішньо переміщеним особам. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року № 1544. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2024-%D0%BF#Text

8. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім’ям. Закон України від 1 червня 2000 року № 1768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text

9. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні. Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text

10. Про охорону дитинства. Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text

11. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту. Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text

12. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text

13. Державний стандарт соціальної послуги кризового та екстреного втручання. Наказ Міністерства соціальної політики України від 1 липня 2016 року № 716. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16#Text

14. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text

15. Про реалізацію експериментального проєкту із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2023 року № 1049. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2023-%D0%BF#Text

16. Єдина інформаційна система соціальної сфери. Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua

17. Соціальний веб–портал електронних послуг Міністерства соціальної політики України. URL: https://soc.gov.ua

18. Внутрішньо переміщені особи. Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua

19. Публічний звіт Національної соціальної сервісної служби України за 2024 рік. Національна соціальна сервісна служба України. URL: https://nssu.gov.ua

20. Соціальний бюджет 2025. Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua

21. Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг. Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua

22. Про гуманітарну допомогу. Закон України від 22 жовтня 1999 року № 1192-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text

23. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text

24. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні. Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text

25. Про зайнятість населення. Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text

26. OECD. Social Protection System Review of Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2022. URL: https://www.oecd.org

27. International Labour Organization. World Social Protection Report 2024–2026. Geneva : ILO, 2024. URL: https://www.ilo.org

28. World Health Organization. Guidance on community mental health services. Geneva : WHO, 2021. URL: https://www.who.int

29. UNICEF. Social Protection and Cash Transfers in Humanitarian Contexts. New York : UNICEF, 2019. URL: https://www.unicef.org

30. IFRC. World Disasters Report 2022: Trust, equity and local action. Geneva : IFRC, 2022. URL: https://www.ifrc.org

31. Sphere Association. The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response. Geneva : Sphere Association, 2018. URL: https://spherestandards.org

32. Devereux S., Sabates–Wheeler R. Transformative Social Protection. IDS Working Paper. 2004. № 232.

33. Esping–Andersen G. The Three Worlds of Welfare Capitalism. Princeton : Princeton University Press, 1990. 248 p.

34. Sen A. Development as Freedom. New York : Alfred A. Knopf, 1999. 366 p.

35. Titmuss R. Social Policy: An Introduction. London : Allen and Unwin, 1974. 160 p.

36. Munday B. European Social Services: A Map of Characteristics and Trends. Strasbourg : Council of Europe, 2007. 76 p.

37. Barr N. The Economics of the Welfare State. Oxford : Oxford University Press, 2020. 416 p.

38. Banks S. Ethics and Values in Social Work. London : Palgrave Macmillan, 2021. 344 p.

39. Greve B. The Routledge Handbook of the Welfare State. London : Routledge, 2019. 498 p.

40. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. URL: https://www.ukrstat.gov.ua

41. Міністерство у справах ветеранів України. Офіційний вебсайт. URL: https://mva.gov.ua

42. Пенсійний фонд України. Офіційний вебсайт. URL: https://www.pfu.gov.ua